

THỐNG KÊ TRONG HOẠT ĐỘNG THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN

TS. Bùi Đức Triệu

Khoa Thống kê - ĐH KTQD

Một trong các đặc trưng cơ bản của nền kinh tế hiện đại là Thị trường chứng khoán (TTCK), nơi diễn ra các giao dịch chứng khoán, phong vũ biểu của nền kinh tế quốc gia, khu vực và có thể là của cả thế giới. Phiên giao dịch đầu tiên của TTCK Việt Nam đã khai mạc vào ngày 20-7-2000 tại Trung tâm giao dịch chứng khoán TP. HCM và ngày đó đã trở thành Ngày truyền thống của ngành Chứng khoán Việt Nam.

Thống kê với tư cách là công cụ của nhận thức và quản lý, có chức năng thu thập, xử lý thông tin đáp ứng nhu cầu cho các nhà đầu tư và các nhà quản lý, giám sát TTCK.

1. Chức năng của thống kê trong hoạt động TTCK

Chức năng của thống kê trong hoạt động của TTCK thể hiện ở các mặt sau đây:

- Đảm bảo thu thập những thông tin đầy đủ và thích hợp nhất về TTCK (các loại giấy tờ có giá, giá cả, các nhà đầu tư, các trung gian tài chính, khối lượng chứng khoán, độ rủi ro, v.v.,...)

- Thành lập cơ sở dữ liệu thông tin cho việc thông qua các quyết định đầu tư, điều tiết và phát triển TTCK.

- Hoàn thiện phương pháp luận nghiên cứu thống kê hoạt động của TTCK, chỉ ra những quy luật vận động của nó.

- Từ những thông tin và phương pháp luận đảm bảo việc kiểm tra các chỉ báo tài chính. Các chỉ báo này được hình thành trên

TTCK, nó phản ánh hoạt động kinh doanh và xu hướng phát triển kinh tế vĩ mô,...

- Thiết lập các thông tin đảm bảo cho việc phân tích thống kê và quản lý quá trình kinh tế-xã hội được hình thành trong lĩnh vực tài chính - tín dụng, đề ra các phương pháp luận tương ứng trong phân tích và thực hiện chúng.

- Thành lập phương pháp luận và tiến hành dự báo các chỉ tiêu về TTCK.

2. Tác dụng của Hệ thống chỉ tiêu thống kê TTCK

Để đánh giá hoạt động của TTCK cần phải có hệ thống chỉ tiêu thống kê. Hệ thống chỉ tiêu này phản ánh về mặt lượng trong sự xác định về mặt chất tất cả các hoạt động của TTCK, giúp chúng ta nhận thức đầy đủ, toàn diện và khoa học về hoạt động của thị trường cao cấp này.

Hệ thống chỉ tiêu thống kê là thành phần quan trọng nhất về định lượng, đảm bảo cho hệ thống thông tin TTCK vốn rất đa dạng và phong phú giúp cơ quan quản lý, điều hành thực hiện nhiệm vụ của mình và các nhà đầu tư tổng hợp, phân tích thị trường và quyết định đầu tư.

Hệ thống chỉ tiêu thống kê TTCK có tác dụng lượng hóa các mặt quan trọng nhất, cấu trúc khách quan, mối liên hệ cơ bản của TTCK. Từ đó cho phép nhận thức được bản chất, tính quy luật và xu hướng phát triển của TTCK. Cụ thể nó có những tác dụng trên các mặt sau đây:

- Nghiên cứu, phân tích, đánh giá giá cả các giao dịch chứng khoán thông qua các chỉ tiêu phản ánh giá cả các giao dịch này. Các loại giá chứng khoán thống kê thu thập, tổng hợp và phân tích có thể là: giá mở cửa; giá đóng cửa; giá tham chiếu và các phương pháp xác định chúng. Chỉ tiêu tổng hợp là Tổng giá trị giao dịch có thể được nghiên cứu, phân tích theo phạm vi toàn bộ thị trường hoặc theo cơ cấu của nó.

Thống kê còn có nhiệm vụ xác định chỉ tiêu tổng hợp là Chỉ số giá chứng khoán, ở nước ta đó là chỉ số VN-INDEX và phương pháp xác định chỉ số này.

- Nghiên cứu, phân tích, đánh giá khối lượng các giao dịch chứng khoán thông qua các chỉ tiêu phản ánh khối lượng các giao dịch này. Chỉ tiêu thống kê phản ánh khối lượng giao dịch là chỉ tiêu Tổng khối lượng giao dịch tính chung cho toàn thị trường hoặc chi tiết theo cơ cấu của nó. Các chi tiết này có thể phân tích như khối lượng đặt mua, khối lượng đặt bán, khối lượng giao dịch; khối lượng giao dịch phân theo loại chứng khoán,...

- Nghiên cứu, phân tích, đánh giá các chỉ tiêu phản ánh chất lượng và sự phát triển của TTCK. Đây là nhóm chỉ tiêu bổ sung và phân tích TTCK, các chỉ tiêu phản ánh cấu trúc TTCK. Đó là nghiên cứu và phân tích về hàng hóa của TTCK, về hình thức tổ chức của TTCK và về quá trình luân chuyển vốn. Có thể phân tích và so sánh về biến động của chúng theo thời gian.

Các nghiên cứu, phân tích, đánh giá trên giúp các nhà đầu tư, các nhà quản lý nhận thức được xu hướng vận động của TTCK. Từ đó có những quyết định đầu tư

hiệu quả, các nhà quản lý ở các cấp độ vĩ mô và vi mô có những biện pháp, chính sách đúng đắn, kịp thời nhằm giữ ổn định và phát triển TTCK.

3. Các nguồn thông tin thống kê TTCK

Các nguồn thông tin thống kê TTCK có thể khai thác từ:

- Thông tin từ tổ chức niêm yết, nội dung thông tin này bao gồm: thông tin trên bảng cáo bạch, thông tin định kỳ, thông tin bất thường và thông tin theo yêu cầu.

- Thông tin từ Sở giao dịch chứng khoán (SGDCK), thông tin này thường xuyên cập nhật trên hệ thống thông tin của SGDCK như bảng điện tử, bản tin thị trường, mạng internet, Website,... Nội dung thông tin do SGDCK bao gồm: thông tin từ nhà quản lý thị trường, thông tin về thị trường, thông tin về diễn biến của thị trường, thông tin về tình hình của các tổ chức niêm yết, thông tin về các nhà đầu tư và thông tin về hoạt động của công ty chứng khoán thành viên.

- Thông tin từ các tổ chức kinh doanh, dịch vụ chứng khoán như các báo cáo tài chính, hoạt động kinh doanh, lưu chuyển tiền tệ,... và các thông tin về thị trường và nhà đầu tư như số tài khoản giao dịch, tỷ lệ ký quỹ,...

- Thông tin về giao dịch chứng khoán được thông báo trên bảng kết quả giao dịch trên SGDCK và trên các phương tiện thông tin khác như báo, tạp chí,...

Các nguồn thông tin trên phần lớn được phản ánh bằng số (mặt lượng), qua đó người sử dụng thông tin có thể nắm bắt, phân tích chúng nhằm phục vụ mục tiêu của mình.

TTCK là một trong những phần quan trọng chiếm... (tiếp theo trang 25)

THỐNG KÊ TRONG HOẠT ĐỘNG THỊ TRƯỜNG.... (tiếp theo trang 18)

một dung lượng lớn của nghiên cứu thống kê. Theo sự thừa nhận chung của các nhà ngân hàng, các công ty môi giới chứng khoán, hoạt động của họ không chỉ tái phân phối nguồn lực tài chính và sự rủi ro mà còn tái phân phối thông tin tài chính trên cơ sở các chỉ tiêu thống kê. Chính vì vậy tăng cường vai trò của thống kê cũng như nâng cao trình độ phân tích thống kê cho các nhà quản lý và đầu tư trên TTCK là việc làm quan trọng và cần thiết hiện nay ■

Tài liệu tham khảo

1. Đại học KTQD, Giáo trình Lý thuyết tài chính - tiền tệ, NXB thống kê - 2002

2. Đại học KTQD, Giáo trình thị trường chứng khoán, NXB tài chính - 2002

3. Đại học KTQD, Giáo trình thống kê kinh tế, NXB giáo dục - 2002

4. Đại học KTQD, Giáo trình Lý thuyết tài chính - tiền tệ NXB thống kê - 2002

5. Đại học KTQD, Giáo trình lý thuyết thống kê, NXB giáo dục - 1998

6. Bernad J. Foley, thị trường chứng khoán, NXB tài chính - 1995

7. PGS.TS. Nguyễn Văn Nam - Những vấn đề cơ bản về phân tích và đầu tư chứng khoán - sách chuyên khảo, NXB Tài chính - 2003